

De zaaiër

VTV Naarden

Jaargang 22, Editie dec 2023

In deze nieuwsbrief het voorwoord van de secretaris; mededelingen van het bestuur, tuinklussen voor de wintermaanden zoals wintersnoei en hoe kun je oogst bewaren door te fermenteren.

Saskia Boidin interviewt Jasper Stut die niet alleen zijn eigen tuin onderhoudt maar ook de kruidentuin.

Foto's van Saskia Boidin, Leona van Duivenvoorde, Ruud Stuger, Janneke, Gerard van Eijk en Alex Driest.

Volgend jaar verschijnt de nieuwsbrief geen 4 keer meer, maar 3 keer. De deadlines zullen wij opnieuw vast stellen in samenspraak met het bestuur. De volgende nieuwsbrief zal uiterlijk eind februari op jullie deurmat liggen zodat jullie het jaarverslag hebben voor de Algemene Ledenvergadering.

De redactie,
Leona van Duivenvoorde
Gerard van Eijk

De zaaier

Voorwoord van de Secretaris

Dit is niet de meest gemakkelijke tijd geweest voor ons als bestuur. We zijn veel verlies aan het verwerken. Zeer persoonlijk verlies vanwege het overlijden van Alex' vrouw Elly, maar ook functioneel verlies door het plotselinge vertrek van René, onze voorzitter.

Ik kijk dan ook met bewondering naar Alex. Te midden van deze woelige tijden weert hij zich meer dan kranig. Hij heeft geen moment zijn taak als penningmeester verzaakt én zijn tuin ligt er pico bello bij. Ik heb dat laatste namelijk gecontroleerd.

Af en toe neem ik eens een andere ingang, dan degene die me het snelst naar mijn tuin brengt. Dit weekend koos ik voor de ingang waar Alex' tuin aan ligt; ingang B voor ingewijden. Ik wilde kijken of hij er was om wat bestuurszaken door te spreken en of het wil lukken met de tuin.

Hij was er niet en de tuin lag er mooi bij. Winterklaar en een mooi eerbetoon aan Elly. Dat leverde mij een waardevolle leerervaring: verlies is hard, maar met de juiste inspanning houd je mooie herinneringen levend.

Dank je wel voor deze ervaring Alex en ik hoop dat we allemaal nog lang mogen genieten van jullie tuin.

Jaap Kolk
Secretaris VTV Naarden

4. Mededelingen van het bestuur
6. Informatie voor het bestellen van zaden
7. Wintersnoei van fruitbomen
8. Interview met Jasper Stut
10. Moestuinklussen voor december en januari
12. Fermenteren
13. Bericht van Ruud Stuger en Alex Driest
14. Groenten zaaien en kweken in de winter
15. Contactpersonen bestuur en commissies

COLOFON

REDACTIE:

Gerard van Eijk
Leona van Duivenvoorde

DRUKKER:

Editoo B.V. te Arnhem

REDACTIE ADRES:

redactie@vtvnaarden.nl

Mededelingen van het bestuur

Vertrek voorzitter

We hebben via de digitale en mondelinge kanalen de afgelopen maand gecommuniceerd dat plotseling onze voorzitter René Jansen vanwege persoonlijke redenen zijn functie heeft moeten neerleggen. Via deze weg willen we René dan ook bedanken voor zijn inzet de afgelopen jaren en wensen hem alle sterkte toe.

Wij hebben gezamenlijk de voorzitterstaken verdeeld en zullen tot de Algemene Ledenvergadering blijven waarnemen. In de tussentijd zijn we op zoek naar een nieuwe voorzitter. Mocht u suggesties of ideeën hebben, laat het ons weten! Het vinden van een geschikte voorzitter is namelijk niet makkelijk en we hopen dat we met vereende krachten toch op korte termijn één of meerdere goede kandidaten kunnen vinden.

Algemene Leden Vergadering

Het bestuur van de VTV Naarden wil haar leden op 18 maart 2024 uitnodigen om de Algemene Ledenvergadering van de vereniging bij te wonen. We hopen weer terecht te kunnen in De Sprong en zullen dit tezamen met de precieze tijd en de agenda begin volgend jaar communiceren.

Nieuwjaarsreceptie

We zouden graag met jullie het nieuwe tuinjaar in willen luiden op zaterdag 13 januari. In ons clubhuis zullen we zorgen voor een hapje en een drankje. We hopen jullie allemaal te zien, zodat we elkaar het beste kunnen wensen en er een mooi nieuw jaar van kunnen maken.

Tuindiensten

Ook dit jaar hebben we moeten constateren dat veel tuindiensten niet uitgevoerd zijn. Onderdeel van het lidmaatschap van VTV Naarden is dat ieder lid ten minste twee keer per jaar werkzaamheden ten behoeve van de vereniging uitvoert. Vrijwilligers, mensen met vrijstelling en leden zonder tuin zijn uitgezonderd van deze regel. We hebben ook vaak de vraag de gekregen hoe dit zit als iemand meerdere tuinen heeft. Het simpele antwoord is dat het aantal tuinen niet van invloed is op het aantal diensten. Als bestuur hebben we het liefst dat iedereen bijdraagt door op zaterdag één of meerdere tuindiensten doet. Mede omdat het een monsterklus is een complex van meer dan 4 hectare te onderhouden! En ook omdat we liever geen boetes versturen van €50 voor elke niet uitgevoerde tuindienst. Bovendien is het altijd een gezellig, sociaal samen-

zijn en geeft het voldoening samen een klus te klaren. Voor de niet-uitgevoerde tuindiensten zullen we dit jaar geen extra tuindienst organiseren. Wel hebben we nog een aantal tuinen die vanwege vertrekkende leden per 1 januari leeg komen te staan. We zullen in januari hiervoor een extra dag organiseren om toch de tuindienst te kunnen compenseren. Omdat dit scheef loopt met het sturen van de facturen, hebben we ervoor gekozen om eerst de boetes te innen. De leden die in januari komen helpen, krijgen nadien hun teveel betaalde boetegeld teruggestort. Dit is helaas geen ideale situatie, maar wel de meest praktische.

Lidmaatschapskaartjes

Ook volgend jaar kunt u rekenen op een setje mooie lidmaatschapskaartjes. Hiervoor hebben we alleen wel een mooie foto nodig voor op de achterkant. Heeft u een mooie foto die u vereeuwigd wilt zien op een paar honderd lidmaatschapskaartjes? Stuur deze dan op naar bestuur@vtv-naarden.nl. Onze dank is bij voorbaat groot.

Data voor in de agenda

Zaterdag 13 januari 2024 - Nieuwjaarsborrel

Zondag 14 januari 2024 - laatste dag inleveren lijst zadenbestelling

Maandag 18 maart 2024 - Algemene Ledenvergadering

Vrijwilligersfeest

Op 4 november hebben we onze vrijwilligers getrakteerd op het jaarlijks terugkerende vrijwilligersfeest. Onder het genot van een hapje en een drankje hebben we een gezellige middag en avond gehad.

Via deze weg willen we nogmaals onze vrijwilligers hartelijk bedanken voor hun tomeloze en onbaatzuchtige inzet. Samen zorgen we ervoor dat de vereniging blijft draaien en dat we trots mogen zijn op de vereniging en het complex waar we mogen tuinieren!

Mocht u ook een steentje bij willen dragen en draagt u onze vereniging ook een warm hart toe? Meld u zich dan bij ons. We kunnen altijd extra handjes gebruiken. Meer specifiek zijn we daarnaast ook op zoek naar vrijwilligers voor het websitebeheer en voor de voorzittersrol.

Activiteitenagenda

We hebben helaas nog geen geschikt moment kunnen vinden om als bestuur met onder andere de EvCie de ac-

tiviteiten voor komend jaar af te stemmen. Wanneer de data bekend zijn, zullen we deze op de website en in de volgende nieuwsbrief publiceren.

Lassen en slijpen

Door het werken in de tuin kan uw gereedschap stuk gaan of bot worden. Tegen een vrijwillige vergoeding kunt u uw botte of kapotte gereedschap de komende tijd naar de werkplaats brengen om geslepen of gelast te worden. De werkplaats bevindt zich naast de kantine en is open op zaterdagen tussen 10u00 en 12u00. Chris Koopman helpt u graag verder.

Zaadlijsten

In de kantine liggen er weer boekjes van Garantzaden om zaai- en pootgoed voor volgende jaar te kunnen bestellen. Uiterlijk 14 januari moeten de bestellijsten weer ingeleverd zijn: via de brievenbus naast de kantine of in de kantine zelf. Meer informatie kunt u teruglezen in de mailing van Hans Mobach van 16 november en verderop in deze nieuwsbrief.

UW VERLANGLIJSTJE ZADEN EN POOTAARDAPPELEN

IN DE GROTE SCHOEN VAN VTV NAARDEN

Er zijn dingen die nooit veranderen, gelukkig, en één daarvan is dat u via de VTV heel goedkoop zaai- en pootgoed kan bestellen van goede kwaliteit. U krijgt maar liefst **25 %** korting op de catalogusprijs van **zaden en tuinartikelen**. Welke catalogus? De firma Garant Zaden levert ons al tientallen jaren zaai- en pootgoed en allerhande artikelen die u ook in de VTV-winkel kunt kopen en stelt ons haar catalogus ter beschikking waarin u naar hartenlust kunt grasduinen. Deze ligt nu in de kantine en kunt u iedere zaterdagochtend ophalen. Er zit een bestellijst bij voor zaden en eventueel allerhande tuinartikelen (de keus is veel groter dan wij in de winkel aanbieden) en ook een bestellijst voor pootaardappelen. U kunt kiezen uit 23 rassen (vroeg, middelvroeg en late) waaronder 2 biologische. Voor **pootaardappelen** geldt een korting van **10 %**. De kortingen worden alleen gegeven als u via de VTV bestelt.

Tot vorig jaar was er ook een zaadgids van het biologische bedrijf De Bolster beschikbaar. Deze wordt echter niet meer geleverd – was ook veel te duur uitgevoerd – maar uiteraard kunt u er nog wel terecht voor bestellingen. Dat gaat echter alleen online en buiten de VTV om. Er wordt geen korting meer gegeven, ook niet als u heel veel bestelt. Het adres is: www.bolster.nl. U wordt aangeraden daar zo vroeg mogelijk te bestellen, want ze zijn nogal eens uitverkocht voor wat betreft populaire zaden.

Aardbeiplantjes (bestemd voor 2024) kunt u later in het jaar bij de VTV bestellen.

Denkt u ook eens aan bodembedekkers voor de winter, zoals winterrogge. Of aan een groenbemester zoals witte klaver voor het voorjaar, voor die plekken die u pas later in het jaar gaat gebruiken, bijvoorbeeld voor courgettes. Deze gewassen spit u onder en leveren een bijdrage aan de organische stof in de bodem en door vertering ook voedingsstoffen voor het volgende gewas. Ze gaan uitspoeling van voedingsstoffen tegen.

Wat is dus de gang van zaken? U haalt de zaadgids op, bladert deze op uw gemak door, u maakt een planning voor uw tuin en u vult de bestellijst in. Daarbij is bereikbaarheid erg belangrijk voor ondergetekende, dus vergeet niet behalve uw naam uw **E-MAILADRES EN/OF TELEFOONNR. (voorkeur voor emailadres)** duidelijk te noteren.

Wat ieder jaar bij een aantal leden misgaat is het optellen van de kosten! Onder iedere kolom van de zadenlijst vult u het totaal van die kolom in onder *Subtotaal*. Dit bedrag vult u telkens bovenaan de volgende kolom in en neemt u mee in de optelsom van die kolom, die weer invullen bij Subtotaal van die kolom, enzovoort. Op de achterste pagina vult u het totaalbedrag in. Appeltje eitje!!

INLEVEREN VAN DE LIJST(EN)

De lijst(en) moeten worden ingeleverd voor zondag 14 januari, brievenbus VTV of in de kantine. De zaden worden eind januari afgeleverd, de pootaardappelen eind februari. U krijgt daar bericht van, daarom, nogmaals, uw e-mailadres en/of telefoonnummer.

Hans Mobach

Wintersnoei fruitbomen

<https://www.avvn.nl/tuinklusjes-in-de-winter>

Bomen zijn in winterslaap waardoor de sapstroom sterk afneemt en je de boom kan snoeien zonder dat deze gaat bloeden. Maar snoei niet als er in de daaropvolgende dagen vorst voorspeld wordt, zodat je de boom de tijd geeft om te herstellen.

Voor appels en peren is de winterperiode de belangrijkste periode om te snoeien. Steenfruit zoals kersen, pruimen, en perziken moet je juist niet in de winter snoeien (dit vanwege de gevoeligheid voor ziekten zoals de loodglansschimmel waardoor de boom kan afsterven). Belangrijk bij de snoei is dat je het doel goed voor ogen houdt. Het is een misverstand dat appels en peren meer gaan dragen door de snoei. Het is eerder dat ze minder vruchten geven maar dan wel van een betere kwaliteit.

In de eerste jaren zijn fruitbomen veelal vitaal en groeien ze goed. Het accent ligt dan op de vormsnoei, zeker bij hoogstambomen en leifruit, voor het vormen van een mooie boom. Bij hoogstambomen moet je vooral een sterke krans van doorgaande (gestel)takken krijgen die de basisstructuur van de verdere levensduur van de boom vormen. Jonge bomen passen vaak nog goed in hun toebedachte ruimte dus je hoeft minder hard te snoeien om ze voldoende klein te houden. Bij laagstamboompjes, zoals bij fruittelers, speelt opweek minder en wil je vooral snel veel fruit plukken.

De kunst van het fruit telen is een goed evenwicht tussen groei, bloei en vruchtbaarheid. Vooral bij oudere bomen zie je dat weinig snoeien een overvolle boom met veelal zwakker groeiend vruchthout geeft. Veel hout in de boom en daarmee veel vruchten in de (half)schaduw geeft geen

kwaliteitsfruit. Voor een mooie bos en goede smaak moeten vruchten in de zon hangen. Het risico van nauwelijks snoeien is dat je het ene jaar heel veel en heel kleine vruchten plukt en een jaar later veel te weinig fruit hebt. Vooral als de boom rustig groeit en rijk gaat bloeien is dat een kwestie van volop hout tussenuit snoeien en takken met ruim voldoende bloemknoppen uitdunnen en terug knippen. Je bent dan met de snoei al eigenlijk bezig met de vruchtdunning om zo te veel vruchten aan de boom te voorkomen. Scheuten of jonge takken die wat steil staat en harder groeien, haal je sneller weg dan meer horizontaal vruchtbaarder vruchthout.

Lastiger wordt een sterk groeiende boom met veel jonge lange scheuten in de boom. Snoei levert dan meer ongewenste nieuwe sterke groei dan niet snoeien (maar dat is vanwege te dichte bomen of te weinig ruimte niet altijd mogelijk). Je kunt er dan beter hele takken tussen uitzagen dan takken fel doorknippen of doorzagen. Veel doorknippen van sterke takken levert namelijk later een veel te sterke groei reactie met heel veel scheuten op. Soms kan wortel-snoei (ofwel een deel van de wortels terug snoeien) helpen om te voorkomen dat de boom veel te hard blijft groeien. Belangrijk om deze problemen (deels) te voorkomen, is vooraf de juiste onderstam te kiezen. Voor een hoogstamboom is dat een sterke onderstam; voor een kleine boom op een volkstuin is dat een zwakke onderstam.

Lijkt het je leuk om meer te leren over de snoei van fruitbomen? Mijneigenfruitboom.nl biedt workshops hierover aan.

Interview met Jasper Stut van tuin 634

Jasper Stut heeft nu zeven jaar een tuin aan het einde van het grote middenpad bij de kantine. Na een jaar op de wachtlijst te hebben gestaan voelde het spannend en exciting om met een eigen volkstuin aan de gang te gaan. De tuin was voorheen van een echtpaar die zich met name bezighielden met het telen van groente. De tuin was wat achterop geraakt en Jasper is toen als eerste begonnen met het omspitten van de hele tuin.

Na wisselend succes was Jasper na verloop van tijd in aanraking gekomen met permacultuur via een bevriende tuindier.

Op dat moment is hij gefaseerd begonnen met wat aanpassingen te maken in zijn manier van tuinieren. Hij heeft daarbij in april 2022 een stuk van 80 vierkante meter ernaast bij genomen. En sinds dit jaar een kas.

Op het eerste stuk is hij begonnen om een beetje rechttoe rechtaan groente te verbouwen. Het nieuwe stuk is wat speelser van opzet.

Een paar jaar eerder was hij al geïnspireerd geraakt om zijn ecologische voetafdruk te verkleinen. Hiervoor heeft hij oa zijn auto weg gedaan, veganistisch gaan leven, niet meer de verwarming te gebruiken (wordt nooit echt kouder dan 15 graden vanwege warmte van burens) en dus zijn eigen voedsel te telen. Zijn ervaring is dat hij nu meer geniet van het leven doordat hij hierdoor meer aandacht en waardering heeft voor materialen.

Hij probeert nu meer en meer in zijn tuin de principes van permacultuur toe te passen.

Permacultuur is een beweging overgekomen uit Australië en wordt heden ten dagen over de hele wereld toegepast. Het gaat niet alleen over hoe je voedsel teelt, maar breder kijkend naar bestaande ecologische systemen en het nabootsen daarvan, het ontwerpen van tuinen rekening houdend met wind, water, zon en bodem en ook hoe je een community's creëert bijvoorbeeld.

Vooralsnog heeft zich dit voornamelijk geresulteerd in de bodem zoveel mogelijk beplant en bedekt houden. En de bodem zo min mogelijk te verstoren. Een wat speelser ontwerp van het 2de stuk met een aantal fruitbomen en een kleine vijver en houtsnipper paden. De introductie van meer meerderjarige groenten zoals rabarber, mierikswortel, zuuringsoorten. Het laten terugkomen van oost-indische kers en melde soorten.

Om zo min mogelijk te hoeven af te voeren en voor de compost en een leuke plek voor insecten en vogeltjes heeft hij 2 grote compostbakken en een takkenril gemaakt.

Dit jaar heeft hij geëxperimenteerd met wat ze de driegezusters noemen. Het telen van van mais, pronkboon en pompoen in hetzelfde bed. Gebruikmakend van meerdere lagen hiermee. Hiernaast heeft het concept van Frank Anrijs overgenomen. Hiervoor maak je bedden van 2,5 meter eilandjes genoemd en beplant je in een golfvorm 3 verschillende plantsoorten. En een paar groenten in de holtes die je onderhoud. Een van de redenen hiervan is dat je hiermee een divers bed creëert met minder kans op

plagen.

Hij doet verder aan wildplukken voor zijn kruidenthee en de salades, die hij veel eet. Zo plukt hij bijvoorbeeld look zonder look, molsla (dat zijn de lichtgroene bladeren van de paarse bloem), melde en Oost-Indische kers.

Hij heeft voor zijn eigen huishouden een flinke tuin en geeft dus ook veel weg.

Jasper werkt nu ook op verschillende plaatsen als vrijwilliger:

Ten eerste is hij dit jaar, op proef, beheerder van onze eigen kruidentuin (voor wie het niet weet: die ligt aan het grote graspad wat langs het winkeltje loop, aan het eind aan de rechterkant.). Hij is die een beetje aan het reorganiseren, zodat er duidelijker is wat er staat en er kunnen ook nieuwe plantensoorten in.

Verder helpt hij bij de Groene Ruiter. Dat is een plek in Bussum Zuid die vergroening en biodiversiteit wil bevorderen. Hij helpt daar in de gemeenschapstuin. Op die plek bevinden zich kindertuinen, 8 gezinnen hebben er een 1-meterbak en is een klein moestuingedeelte met een eetbaar bosgedeelte als inspiratiebron.

Sinds vorig jaar helpt hij ook een vrouw in Laren. Zij heeft in haar achtertuin een stuk grond van 4000 m². Hij reageerde op een oproep om hulp, om daar een moestuin volgens de principes van permacultuur van te maken.

En hij helpt bij de Olmentuin achter de koepelkerk in Bus-

sum, dat is een soort gemeenschapstuin. De bedoeling is, dat mensen die daar naar de dagopvang gaan ook helpen.

Hij is dus op nieuwsgierige en gevarieerde wijze heel intensief bezig met het moestuingebeuren!

Moestuinklussen voor december en januari

Het tuinseizoen vertraagt in december en januari, maar er zijn nog steeds enkele essentiële taken die je in de moestuin kunt uitvoeren om deze voor te bereiden op het komende jaar. Terwijl de kou en de kortere dagen hun intrede doen, bieden deze maanden een gelegenheid om de tuin te verzorgen, te plannen voor het nieuwe seizoen en de nodige voorbereidingen te treffen voor het behoud van de bodemkwaliteit. In dit uitgebreide overzicht door ChatGPT zullen we verschillende taken bespreken die je kunt overwegen in december en januari.

1. Oogsten en Bewaren

December en januari zijn maanden waarin bepaalde wintergewassen nog steeds kunnen worden geoogst. Denk aan koolsoorten zoals boerenkool en spruitjes, winterwortels, pastinaken, en winterprei. Het is belangrijk om te weten welke gewassen vorstbestendig zijn en welke niet. Oogst ze op het juiste moment om de beste kwaliteit te behouden. Zodra je de oogst hebt binnengehaald, sla ze op volgens de aanbevelingen voor elk gewas. Een koele, donkere plaats is ideaal voor het bewaren van wortelgewassen.

2. Verzorging van Wintergewassen

Als je in de herfst wintergewassen hebt geplant, zoals boerenkool, spinazie, winteruien en andere winterharde groenten, is het belangrijk om hun conditie te controleren.

Zorg ervoor dat ze goed bestand zijn tegen vorst. Controleer regelmatig op ongedierte en ziekten en neem indien nodig maatregelen om ze te beschermen. Een goede verzorging tijdens de wintermaanden kan ervoor zorgen dat deze gewassen gezond blijven en in het voorjaar goed groeien.

3. Bescherming tegen Vorst

De wintermaanden brengen vaak vorst met zich mee, wat schadelijk kan zijn voor bepaalde gewassen. Bescherm gevoelige planten door ze af te dekken met tuinvlies, oude dekens of speciale koudetunnels. Dit kan vooral cruciaal zijn voor jonge planten en wintergroenten die niet volledig vorstbestendig zijn.

4. Bodemvoorbereiding

Hoewel het misschien te koud is om veel te planten, kun je de wintermaanden gebruiken om de bodem voor te bereiden op het komende seizoen. Voeg compost toe om de bodemvruchtbaarheid te verbeteren. Een rijke bodem is essentieel voor gezonde plantengroei. Je kunt ook overwegen om een bodemtest uit te voeren om de pH en voedingsstoffeniveaus te kennen en dienovereenkomstig aanpassingen te maken.

5. Tuinplanning

Gebruik de wintermaanden om je voor te bereiden op het nieuwe seizoen. Maak een teeltplan waarin je plant welke gewassen waar zullen groeien. Denk na over vruchtwisseling om de bodemgezondheid te behouden. Overweeg nieuwe gewassen of variëteiten die je wilt proberen. Bestel zaden en ander plantmateriaal op tijd, zodat je alles bij de hand hebt wanneer het tijd is om te planten.

6. Gereedschapsonderhoud

Dit is ook het moment om je tuingereedschap te onderhouden. Maak ze grondig schoon, slijp messen en olie bewegende delen. Goed onderhouden gereedschap maakt het werk gemakkelijker en zorgt ervoor dat ze langer meegaan. Berg gereedschap op een droge plaats op om roestvorming te voorkomen.

7. Kas of Koude bak gebruiken

Als je een kas of koude bak hebt, kun je deze gebruiken om wintergewassen te beschermen of om vroege gewassen voor het nieuwe seizoen te beginnen. Een kas kan een gecontroleerde omgeving bieden, zelfs in de koudste maanden. Het kan ook fungeren als een broeikas voor kiemende zaden.

8. Bescherming van Nuttige Insecten

Sommige nuttige insecten kunnen overwinteren in je tuin. Overweeg het plaatsen van insectenhôtels om bijen en andere bestuivers te ondersteunen. Bescherm lieveheersbeestjes en gaasvliegen door plantenresten niet te rigoureus op te ruimen. Deze insecten spelen een cruciale rol bij de biologische bestrijding van plagen.

9. Composteren

Blijf organisch materiaal zoals keukenafval en tuinafval composteren. Hoewel de compostering misschien langzamer verloopt dan in de warmere maanden, zal het uiteindelijk resulteren in waardevolle compost die je in het voorjaar aan de bodem kunt toevoegen.

10. Vogelvoer en Beschutting

Zorg voor vogels in je tuin door voederstations op te zetten en beschutting te bieden. Vogels kunnen nuttig zijn bij het beheersen van insectenplagen. Zorg er ook voor dat vogels voldoende toegang hebben tot vers water.

Conclusie

Terwijl de tuin in december en januari misschien minder levendig lijkt, bieden deze maanden een waardevolle gelegenheid om vooruit te kijken en voorbereidingen te treffen voor het komende seizoen. Het handhaven van een gezonde bodem, het beschermen van wintergewassen, en het plannen van de gewassen die je wilt verbouwen, zijn allemaal integrale aspecten van tuinieren tijdens de wintermaanden. Door deze taken uit te voeren, leg je de basis voor een succesvol en vruchtbaar tuinseizoen.

Fermenteren

Bron: <https://velt.nu/tip/fermenteren>

Groenten fermenteren moeilijk? Helemaal niet! Maar wat gebeurt er nu eigenlijk tijdens zo'n fermentatie en hoe ga je aan de slag? Met twee basismethodes maak jij binnenkort je eigen unieke fermenten.

Feestje voor de melkzuurbacteriën

Misschien klinkt het vreemd in een culinaire context maar groenten fermenteren doen we met de hulp van bacteriën. Van nature zijn er op de buitenkant van alle groenten goede bacteriën (melkzuurbacteriën) en slechte bacteriën (pathogenen) aanwezig.

Het zijn de melkzuurbacteriën die het fermentatieproces in gang zetten. Bij fermenteren ga je dus een milieu creëren waarin deze bacteriën zich opperbest voelen en zich daardoor volop gaan vermenigvuldigen.

Kopje onder

Melkzuurbacteriën leven van de suikers van de groenten. Ze houden niet van zuurstof en zitten er graag warm bij. Daarom dompelen we de groenten volledig onder in een vochtige en dus zuurstofloze omgeving bij kamertemperatuur (tussen 18 en 21°C).

We voegen zout toe omdat zout het vocht onttrekt aan de groenten en ze zo toegankelijker maakt voor de melkzuurbacteriën.

Het goede nieuws is dat de ideale omstandigheden voor de melkzuurbacteriën de doodsteek betekenen voor de meeste slechte bacteriën. Winwin dus!

Droog of nat?

Er zijn twee basismethodes om groenten te fermenteren: de droge en de natte methode. De droge methode noemen we ook wel zuurkoolmethode omdat het de manier is waarop zuurkool wordt gemaakt. De natte methode noemen we ook picklemethode omdat het de manier is waarop echte pickles (gepekelde groenten) worden gemaakt.

Wat heb je nodig?

- een schone glazen pot (bijv. een bokaal of een weckpot)
- ongeraffineerd zeezout
- een gewichtje (zoals een steen of een borrelglasje)
- seizoensgroenten

Droge methode

- Snijd de groente(s) die je gaat fermenteren, in reepjes of rasp ze fijn. Prima groenten voor deze methode zijn kolen, knollen en wortels.
- Kneed de groente met 2% zout op hun volledige ge-

wicht in een grote slakom. Door het zout en het kneden komt er vocht vrij.

- Doe de groenten in de glazen pot en druk heel stevig aan. Zorg dat de groenten volledig ondergedompeld zijn in hun vocht.
- Plaats bovenop de groenten een blad, schil, nerf van de groente als afdeklaagje (een koolblad is topmateriaal). Zorg dat ook dit volledig is ondergedompeld.
- Hierop plaats je het gewicht.
- Zorg dat er 4 cm vrij blijft tussen vocht en pot (voor de druk van de CO² die zich zal ontwikkelen)
- Sluit de pot goed af en plaats hem gedurende een drietal weken in een ruimte met een temperatuur tussen 18 en 21°C.
- De melkzuurbacteriën zetten nu suiker om in melkzuur. Daarbij ontstaat CO². Het melkzuur zorgt voor de bewaring, want het blokkeert de groei van de ongewenste bacteriën. De aanwezigheid van bellen en bubbeltjes in je ferment is dus een goed teken. De fermentatie is vertrokken.
- Na drie weken heb je lichtzure knapperige groenten. Bewaar ze in de koelkast en geniet er minstens nog een jaar van.

Natte methode

- Snijd de groenten in stukken (blokjes, reepjes, plakjes). Goede groenten voor deze methode zijn courgettes, augurken, komkommer, bloemkool, radijsjes, spruitjes, aardpeer en zoveel meer.
- Plaats je pot op een weegschaal en zet de weegschaal terug op nul. (tara gewicht)
- Doe de groenten in de pot en giet er water bij tot ze onder staan.
- Bereken je zoutgehalte (2%) op dit gewicht (=groenten+water).
- Giet het water terug uit de pot in een kommetje, houd de groenten tegen met je hand.
- Meng het water met het zout tot het volledig is opgelost.
- Giet nu de pekel over de groenten tot alles volledig onder staat.
- Om drijvende stukken groente te voorkomen, dek je alles af met een blad, schil of nerf van een groente. Een koolblad is hiervoor ideaal, omdat je het als een dekentje over de groenten en tussen de wand van de pot kan vastklemmen. Duw ook dit blad volledig onder.
- Hierop plaats je een gewicht.
- Zorg dat er 4 cm vrij blijft tussen vocht en pot (voor de druk van de CO² die zich zal ontwikkelen)
- Sluit de pot en wacht 3 weken.
- Je kan de pickles in de koelkast minstens een jaar bewaren.

Meer fermentatieplezier?

Wil je je gefermenteerde groenten extra smaak geven? Dat kan! Meng ze met specerijen, kruiden en andere smaakmakers.

Gefermenteerde groenten zijn heerlijk als bijgerecht bij de maaltijd, maar je kan ze ook verwerken in slaatjes, spreads, dressings, stoofpotjes en hartige baksels.

Meer info op <https://veganistischkoken.nl/fermenteren-beginnen-leren> en <https://www.lerenfermenteren.nl/>

Berichtje van Ruud Stuger

Hallo medetuiniers,

Hier een kort verslag van wat mij is overkomen.

Tijdens de schouw van zaterdag 9 september j.l. werd ik draaiërig, waarschijnlijk dat de warmte (28c) hiervan de oorzaak van was. Ik kwam nogal ongelukkig op de grond terecht, met mijn nek op een tegelrand gevallen.

Mijn "collega's" hebben gelijk 112 gebeld en ben ik met de ziekenauto gelijk naar het AMC gebracht. Daar ben ik de 12 september geopereerd aan 2 gebroken nekwervels. Op 15 september ben ik overgeplaatst naar TerGooi in Hilversum in afwachting voor een plaats in Revalidatiecentrum De Hoogstraat in Utrecht. Ik heb een incomplete dwarslaesie na de val.

Op 9 oktober ben ik tijdelijk naar Amaris in Hilversum overgebracht omdat ze daar meer aan revalidatie kunnen doen dan in het ziekenhuis. Dit was ook tijdelijk want het was wachten op een plaats in de Hoogstraat.

31 oktober Ben ik aangekomen in de Hoogstraat en ik moet zeggen, er wordt hard gewerkt met mij, 's morgens en 's middags therapie en ik ga met kleine stapjes vooruit nu! Mijn linkerkant gaat sneller vooruit dan mijn rechterkant maar ik ben een vechter! Ik ben vorige week voor het eerst in het zwembad geweest en kon ik door de opwaartse druk van het water zelfs heel voorzichtig lopen. Verder ben ik nog helemaal afhankelijk van m'n rolstoel en hulp, maar ik

blijf positief! Wel hoop ik dat dat ik op 15 december te horen krijg dat die ellendige kraag af mag!!

24 november een paar uurtjes naar huis geweest met de ergotherapeut van de Hoogstraat om te kijken wat er allemaal aangepast moet/kan worden, ik heb gehoord dat ik nog zeker tot in Mei 2024 hier aan het revalideren ben.

Graag wil ik van de gelegenheid gebruik maken om iedereen heel erg te bedanken voor de bezoeken aan mij en voor de vele kaarten, doet me zo goed dat ik niet vergeten word en dat er zo met me meegeleefd wordt.

Hartelijke groeten,

Ruud Stuger.

p.a. Revalidatiecentrum De Hoogstraat C2 -603
Rembrandkade 10
3583 TM Utrecht

Berichtje van Alex

Bij deze alle leden van de VTV hartelijk bedankt voor meeleven met het overlijden van "De beste tuinvrouw van de VTV"

Het geeft mij goed gedaan al die handen geschud en alle ontvangen kaarten en alle woorden over mijn Elly. Ook speciale dank aan de leden van de EvCie om het uitstellen van het oogstfeest. Ik zal mijn best doen de tuin van Elly zo te houden zoals zij het al haar hele leven heeft gedaan.

Deze groenten groenten kun je in de winter zaaien en kweken

bron: <https://www.huisentuinmagazine.nl/deze-groenten-groenten-kun-je-in-de-winter-zaaien-en-kweken/>

Waarom is het belangrijk om ook in de winter te zaaien?

Naast het feit dat je ook in de winter groenten kunt oogsten, zitten er nog een aantal andere voordelen aan het zaaien en planten in de herfst of winter. Door ook in de winter te zaaien, haal je het maximale uit de grond van je moestuin. Daarnaast zorgt dit ervoor dat de grond vruchtbaar blijft, waardoor de planten in het voorjaar en gedurende de zomer een stuk beter zullen groeien. Tot slot zorgt het zaaien in de winter ervoor dat de bodem voortdurend bedekt blijft, waardoor het beter beschermd is tegen de koude winterse temperaturen.

Welke groenten kan ik in de winter kweken?

De lijst met groenten die je in de winter kunt kweken is vrij lang. We hebben hieronder een handig overzicht gemaakt van de bekendste groentesoorten die prima kunnen groeien tijdens een Nederlandse winter.

1. Broccoli
2. Wortels
3. Spruiten
4. Koolraap
5. Selderij
6. Erwtten
7. Bloemkool
8. Rabarber

9. Veldsla
10. Knoflook
11. Rucola
12. Bieten
13. Boerenkool

Aangezien de meeste van deze groentesoorten niet houden van te veel warmte, kun je ze het best pas in het najaar of in de winter planten. Veldsla kun je het best 4 tot 8 weken voor de eerste vorst planten. Het is belangrijk om veldsla goed te beschermen tegen de vorst, want anders zullen ze de winter niet overleven. Het verbouwen of kweken van knoflook duurt redelijk lang. Als je ervoor kiest om knoflook in het najaar te planten, dan kun je in het voorjaar pas oogsten. Boerenkool, bieten en rucola groeien gedurende het hele jaar goed in het Nederlandse klimaat. Je kunt deze groentesoorten dus zowel in de zomer als in de winter verbouwen.

Extra Bemesting In De Winter

Zeker als je in de voorliggende zomer aardig wat groenteplanten hebt gehad in je moestuin, zit er vaak nog maar weinig voeding in de grond. Om ervoor te zorgen dat de planten de winter overleven en ook je winteroogst optimaal is, is het aan te raden om je moestuin in de winter extra te bemesten.

Groenten Binnen Kweken

Je kunt er ook voor kiezen om aan het eind van de winter binnen alvast wat groenteplanten te laten groeien. Het voordeel hiervan is dat je deze jonge groenteplantjes dan in het vroege voorjaar al buiten kunt zetten. De planten kunnen dan namelijk al een stuk beter tegen de frisse temperaturen. Zorg er wel voor dat de groenteplantjes op een zonnige plek komen te staan, bijvoorbeeld in een moestuinbak voor het raam of in een glazen serre. Ook als je de groenteplantjes in de serre laat groeien is het belangrijk om ze tegen de vorst te beschermen. Het kan in de serre namelijk ook aardig koud worden!

Elke zaterdagochtend kunt u in de kantine gratis koffie drinken. Kom ook eens gezellig langs.

Bestuur

Voorzitter:	René Janssen	06-20492812	voorzitter@vtvnaarden.nl
Secretaris en			
Ledenadministratie:	Jaap Kolk	06-22907379	secretaris@vtvnaarden.nl
Penningmeester:	Alex Driest	035-6943565	adriest@xs4all.nl
Algemeen bestuurslid:	Jan Landwaart	06-52580944	j.landwaart@hotmail.com
Info en verhuur tuinen:	Ron Dekker	06-42112870	rondekker16@gmail.com
Technische zaken en complexbeheer:	Chris Koopman	06-51486917	cbkoopman@casema.nl

Commissies

Beheer website:	Jaap Kolk	06-22907379	dezaaier@vtvnaarden.nl
Beheer kantine:	Vera Hazelaar-Ruisendaal	06-48942467	hazelaarj@gmail.com
Evenementencommissie:	Peter Prinssen	06-24281753	pw58prinssen@xs4all.nl
	Janneke Baatje-Pieterse		j.baatje@outlook.com
	Carolina Koopman		carocar@live.nl
	Els Frakking		bfrakking@planet.nl
	Vera Hazelaar-Ruisendaal		verahazelaar@gmail.com
Winkel en inkoop- distributie zaden:	Hans Mobach	035-6946320	hansmobach@ziggo.nl
	Johan Baatje	030-2210359	johanbaatje@gmail.com
	Paul Schilder	035-6946963	schilder140@ziggo.nl
	Marisca Breeuwer	06-10068925	breeuwermarisca@gmail.com
	Mieke van Galen	035-6934953	m1.galen@planet.nl
Redactie nieuwsbrief:	Gerard van Eijk		redactie@vtvnaarden.nl
	Leona van Duivenvoorde		redactie@vtvnaarden.nl
	Saskia Boidin (interviews)		
Schouwcommissie:	Ron Dekker	06-42112870	rondekker16@gmail.com
	Janneke Baatje-Pieterse		j.baatje@outlook.com
	Johan Baatje		johanbaatje@gmail.com
	Michael Bouwman	035-6951011	info@schoorsteenveger.nu
	Philip van Barneveld	035-6781226	phvbarneveld@planet.nl
	Gerard van Eijk		gjeijk.mail@gmail.com

GARANT zaden

U zaait het beste,
U oogst het beste

KIJK ONLINE: WWW.GARANTZADEN.NL
Hege Bouwen 2a 8566JC Nijemirdum Telefoon: 0514 - 57 15 15 info@garantzaden.nl

Hydrauliek
Pneumatiek

Electrotechniek
Motortechiek

GROENESTEIN TECHNO SERVICE
Tuin- en parkmachines

Honda, Shibaura, Shindaiwa, Starmix, Ambrogio, Kränzle

Overmeerseweg 42
1394 BD Nederhorst den Berg
www.groenestein-ts.nl

Tel. 0294 - 25 35 24
Fax 0294 - 25 74 23
info@groenestein-ts.nl

welkoop

Verstand van tuin & dier

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

www.editoo.nl

INDIEN ONBESTELBAAR: MOLENLAAN 14, 1401 TJ BUSSUM

Hét adres voor.. tuin en buitenleven

Welkoop is hét adres voor alles wat met het buitenleven te maken heeft. Wij bieden een compleet assortiment kwaliteitsproducten voor tuin en buitenleven! Denk o.a. aan planten en zaden, meststoffen, kweekbenodigdheden, tuingereedschap en onderhoudsproducten.

Wij bieden producten en diensten aan om mensen te laten genieten van hun tuin, waarbij optimale verzorging van de tuin centraal staat. Voor een eerlijke prijs en een uitgebreid assortiment kun je bij ons terecht. Ook voor advies op maat ben je bij ons aan het goede adres.

Tot snel in onze winkel!

EEMNES Noordersingel 18B Tel.: 035 - 5314486